

TÍNH CÁCH ĐA CHỨC NĂNG CỦA CÁC TRUNG TÂM HỌC LIỆU TẠI VIỆT NAM

LÊ NGỌC OÁNH, ML.

Giảng viên Khoa Thư viện - Thông tin
Trường Đại học Sài Gòn

Ngoài chức năng cung cấp tài nguyên và dịch vụ thông tin in ấn và điện tử qua các kho tài liệu phòng đọc, phòng lưu hành, phòng tham khảo, phòng đa phương tiện, phòng máy tính như chức năng của các thư viện đại học bình thường, bốn trung tâm học liệu thuộc bốn đại học vùng ở Việt Nam: Huế, Đà Nẵng, Cần Thơ và Thái Nguyên, đã có sự kết hợp hoặc chia sẻ của tòa nhà thư viện với các loại tiện nghi và các đơn vị khác để tạo ra sự phối hợp trong các sứ mạng văn hóa của các đơn vị khác nhau này. Tuy nhiên sự hòa nhập giữa các chức năng văn hóa với chức năng khác vào không gian thư viện còn có thể phục vụ một yêu cầu cơ bản và thực tiễn hơn là để thúc đẩy sự duy trì lâu dài và sự phát triển của chính thư viện.

Gần đây, có một khuynh hướng quan trọng trong việc thiết kế các thư viện hướng đến sự phát triển các tiện ích đa chức năng, nó cung ứng tài nguyên cho khách hàng nhiều hơn là dịch vụ và thông tin điển hình. Hiện nay việc phát triển tòa nhà thư viện hiện đại đang trở nên phổ biến để tiện nghi thư viện phối hợp hay cùng nằm ở vị trí với các cơ sở văn hóa khác như là phòng trưng bày nghệ thuật hay trong một vài trường hợp với các chức năng khác hẳn như là các trung tâm mua sắm liên hợp và các gian hàng ăn uống. Điều này phục vụ cả cho việc tăng cường vai trò vị thế của thư viện trong cộng đồng mà nó phục vụ và để khuyến khích việc sử dụng. Tuy nhiên mục đích chính yếu rõ ràng của các thư viện hiện đại này vẫn là mang tính cách xã hội, văn hóa hay giáo dục, nhằm gia tăng tính hấp dẫn, phù hợp và khả năng tiếp cận của dịch vụ thư viện bằng cách đặt tại một vị trí sáp nhập nó với nhiều hoạt động xã hội và văn hóa tương tự, đáp ứng địa điểm và không gian nơi mà mọi người cùng đến với nhau.

Để hiểu rõ tính cách đa chức năng của các thư viện và trung tâm học liệu này, chúng ta hãy so sánh bốn trung tâm học liệu vùng Việt Nam nêu trên trong bảng dưới đây:

Các phòng đa chức năng	TTHL Huế	TTHL Đà Nẵng	TTHL Cần Thơ	TTHL Thái Nguyên
Khánh thành	29/3/2004	7/2005	4/2006	2007
Diện tích	7.000m ²	5.500 m ²	7.200m ²	
Trung tâm nghiên cứu			“Trung tâm phát triển Mê - Kông” lưu trữ những dự án nghiên cứu và phát triển của vùng	Tập trung vào nhu cầu và sự phát triển của các dân tộc thiểu số ở vùng núi phía Bắc Việt Nam
Hội trường			250 chỗ ngồi	300 chỗ ngồi có thể được chia thành những không gian nhỏ

				cho những cuộc hội nghị và hội họp vùng và địa phương, thu phí
Phòng hội nghị và hội thảo	Vận hành độc lập. Phòng hội thảo lớn chứa 100 chỗ ngồi, có thể chia thành hai chỗ nhỏ bằng những bức tường di động, nhận tổ chức các cuộc hội nghị và các sự kiện khác cho các tổ chức bên ngoài trường đại học, có thu phí	Phát triển các phương tiện hội nghị và đào tạo, có thu phí	Được trang bị đầy đủ, có những bức tường di động để làm cho không gian rộng ra hay hẹp lại	Được trang bị IT mà nhà trường cũng như các tổ chức bên ngoài ở địa phương hay vùng đều có thể sử dụng, thu phí
Phương tiện hội nghị truyền hình (video conferencing facilities)	Hỗ trợ như là một giao điểm cho chương trình đào tạo từ xa và nơi hội họp trong nước và nước ngoài, thu phí			
Phòng họp tác quốc tế	Tiếp nhận các cuộc viếng thăm của phái đoàn nước ngoài, tổ chức các lớp tập huấn và hội nghị quốc tế và phát triển các mối quan hệ trong việc tài trợ giảng dạy và hợp tác nghiên cứu			
Lớp học và phòng thực tập máy tính	Hướng dẫn về thư viện và kỹ năng thông tin cho cán bộ và sinh viên của đại học, tổ chức các hoạt động giảng dạy của đại học, thu phí	Cơ sở cho huấn luyện công nghiệp đảm trách bởi các tổ chức bên ngoài, có thu phí.	Trang bị IT cho việc tập huấn. Không gian giảng dạy và hành chính cho chương trình thư viện và thông tin học của trường	Trang bị IT và nhà trường cũng như các tổ chức bên ngoài địa phương hay vùng đều có thể được sử dụng, có thu phí

Mạng máy tính	500 máy trạm với mạng kết nối Internet chất lượng cao và băng thông rộng đã cài đặt cho TTHL	Được kết nối với trung tâm Thông tin tư liệu hiện hữu của ĐH Đà Nẵng để tạo ra một dịch vụ thông tin hòa nhập cho toàn bộ thư viện đại học		
Phương tiện sao chụp và in ấn	Dịch vụ in ấn và sao chụp chất lượng cao, có thể xử lý số lượng lớn từ những bản gốc có in ấn lần kỹ thuật số, dễ tiếp cận với công chúng và cộng đồng đại học, có thu phí			
Quán café Internet	Miễn phí cho cán bộ và sinh viên đại học, thu phí khách vãng lai và đại đa số thanh niên của thành phố Huế			
Không gian trưng bày và triển lãm	Cơ hội cho những sáng kiến văn hóa được cổ vũ trong thành phố và cho cả các cuộc triển lãm thương mại, có thu phí		Trung bày và tổ chức các sự kiện đặc biệt và các hoạt động đáng chú ý của trường TP Cần Thơ và khu vực đồng bằng Sông Cửu Long, có thu phí	
Cửa hàng sách			Điều hành bởi một nhà phát hành sách đứng đầu Việt Nam, thuê mặt bằng	Có
Quán ăn tự phục vụ	Ở phía trước tòa nhà có thể thấy từ đại lộ liền bên	Kết hợp với phòng học lớn	Ở lối vào của TTHL	Kế bên hội trường
Khu vực ăn uống	Hấp dẫn cộng đồng công chúng	Kết hợp với phòng học lớn,		Phục vụ cán bộ, sinh viên và là

	Huế và du khách vãng lai	giúp tăng thêm thu nhập		gian hàng ẩm thực trong những dịp đặc biệt, có thu phí
Chỗ giữ xe gắn máy	Cửa thành phố Huế, có thu phí			

Như ta đã thấy qua bảng so sánh trên một loạt không gian giảng dạy được tích hợp vào trong thiết kế các TTHL để cung cấp chỗ cho những nhà chuyên môn thư viện có thể truyền đạt kiến thức về tài nguyên thông tin và kỹ thuật tìm kiếm thông tin cho cán bộ sinh viên. Thêm vào đó những không gian này đã được thiết kế trong các tòa nhà cung cấp cho trường đại học những phương tiện hội nghị và hội thảo được trang bị đầy đủ với chất lượng cao có thể được sử dụng vừa như là một nơi giảng dạy và cũng là một phương tiện

để tạo ra nguồn thu nhập ngoài để đóng góp vào những chi phí vận hành TTHL.

Các TTHL cũng cung cấp các chức năng khác “không phải thư viện hay giảng dạy” và cũng tính đến tiềm năng tạo thu nhập của một loạt phương tiện, khả năng tồn tại của nó trong điều kiện địa điểm và tình hình tài chính riêng của từng TTHL và từng đại học. Việc đưa các tiện ích linh hoạt và đa chức năng vào việc thiết kế các tòa nhà TTHL có thể vừa làm tăng thêm giá trị của dịch vụ thông tin nó cung cấp, vừa đem lại lợi ích tài chính đáng kể.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Robinson, Michael and Huỳnh Đình Chiển – “*Multifunctional library design and sustainability: designing/multi-functional Learning Resource Centres in Vietnam*”

<http://www.ifla.org/IV/ifla72/index.htm>

Phái đoàn lãnh đạo bốn Trung tâm học liệu viếng thăm Thư viện ĐH Khoa học Tự nhiên ngày 19/6/2007